

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σαν συνέλευση του πλάνου 30/900 έχουμε εκθέσει γραπτά (με προκηρύξεις) και προφορικά (με εκδηλώσεις) το τελευταίο εξάμηνο μια ορισμένη εξήγηση τόσο για τα χαρακτηριστικά της εξελισσόμενης κρίσης όσο και για την βασική αιτία της. Είναι αλήθεια ότι η απόψή μας πηγαίνει κόντρα σ' όλες τις κυρίαρχες θεωρίες, που τοποθετούν στο "κέντρο" το δντ, την ευρωπαϊκή ένωση, το νόμισμα, την κακή κυβέρνηση, τους άθλιους πολιτικούς, και εν τέλει τις συνωμοσίες κατά του "ελληνικού λαού". Πρόκειται για σκόπιμο αποπροσανατολισμό, κάθε μέρα που περνάει αποδεικνύεται όλο και πιο καθαρά, για όσους θέλουν να καταλάβουν. Γιατί στην καρδιά της κρίσης εμείς εντοπίζουμε την συστηματική υποτίμηση της εργασίας.

- Η υποτίμηση της εργασίας είναι η "βάση" της τρελής διεξόδου της καπιταλιστικής κερδοφορίας προς την παγκόσμια κυκλοφορία του χρήματος (χρηματοπιστωτισμός).

- Η υποτίμηση της εργασίας είναι η "βάση" της κατάρρευσης των τραπεζών.

- Η υποτίμηση της εργασίας είναι η "βάση" της διάσωσης τους, μέσω της κρατικοποίησης των χρεών.

- Η υποτίμηση της εργασίας παραμένει το "κλειδί" των αφεντικών και των συμμάχων τους για την, υποτιθέμενη, "έξοδο απ' την κρίση". Το ζούμε ήδη όλοι, και θα το ζήσουμε ακόμα πιο σκληρά εάν δεν απαντήσουμε δυναμικά και μαζικά σ' αυτό ακριβώς: την υποτίμηση της εργασίας, των εργατών και εργατριών, της ζωής μας... Και της νοημοσύνης μας.

Οι δύο δεκαετίες που προηγήθηκαν, δεκαετίες ευμάρειας και ψευδαισθήσεων, ήταν έτσι κι αλλιώς εποχή σκληρής εκμετάλλευσης και της εργασίας και της νοημοσύνης. Όχι μόνο στον λεγόμενο "ιδιωτικό" τομέα, αλλά και (σταδιακά) σε μια ευρεία περίμετρο του "δημόσιου", όπου καθιερώθηκαν οι 8μηνες συμβάσεις, οι εργολαβίες, η ενοικίαση μισθωτών, και διάφορα άλλα που περνούσαν σαν αόρατα... Απ' το 2008 η βλακεία, η γενική κοινωνική αποβλάκωση, δεν είναι μόνο ένα ευχάριστο (για τα αφεντικά) πάρεργο της "ανάπτυξης" και της "κατανάλωσης". Είναι και το βασικό εργαλείο για να αποφύγουν οποιονδήποτε σοβαρό κίνδυνο. Δεν μας εντυπωσιάζει λοιπόν που συμβαίνει αυτό που γίνεται πάντα σε εποχές φόβων, αγωνιών και παρακμής της σκέψης: εμφανίζονται διαρκώς περιπλανώμενοι "προφήτες", "σωτήρες" και "θαυματοποιοί", που υπόσχονται ότι "ξέρουν τι φταίει" και ότι "μπορούν να φέρουν την λύτρωση". Το ότι όλοι αυτοί δεν ανεβαίνουν σε βαρέλια αλλά παρελαύνουν από μήντια και πλατείες δεν τους κάνει λιγότερο αγύρτες. Για εμάς ΜΟΝΟ ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΞΕΡΟΥΝ - υπό την προϋπόθεση ότι

ξεφορτώνονται όλους τους δημαγωγούς, και χρησιμοποιούν δημιουργικά τον συνδυασμό των εμπειριών τους και της απλής λογικής. Γιατί - το ξαναλέμε - την υποτίμησή μας την ζούμε όχι τα δύο τελευταία χρόνια αλλά πολύ περισσότερο· και γιατί η ανατίμησή μας, το ξέρουμε, θα είναι μια επίπονη, δύσκολη συλλογική και κινηματική εκστρατεία, εναντίον της οποίας θα ξαμολυθούν κάθε είδους σκυλιά.

Κάτι τελευταίο. Η συνέλευση του πλάνου 30/900 ξεκίνησε στα τέλη του περασμένου Δεκεμβρη. Είμαστε λίγες δεκάδες γυναικών και ανδρών που θεωρούμε την κοινωνική θέση μας (εργάτες / εργάτριες, υπάλληλοι, άνεργοι) σαν το στέρεο έδαφος πάνω στο οποίο μπορεί να κτιστεί η κριτική και ο πρακτικός, εργατικός ανταγωνισμός. Έχουμε βγάλει και μοιράσει έναν αριθμό προκηρύξεων, και έχουμε πραγματοποιήσει εκδηλώσεις παρουσίασης της λογικής του πλάνου 30/900 στην Ελευσίνα, στο Πέραμα, και στη Θεσσαλονίκη - αυτά για αρχή. Η συνέλευση του πλάνου 30/900 δεν είναι "κόμμα" ή "παράταξη", δεν θέλει ούτε πρόκειται να γίνει, είτε καμουφλαρισμένα είτε φανερά. Είναι μια ανοικτή εβδομαδιαία συνάντηση, δέσμευση για δράση και συζήτηση πάνω σε συγκεκριμένα ατζέντα, που χωράει κάθε μισθωτό, κάθε εργάτη και εργάτρια που συμφωνεί τόσο με τις βασικές εξηγήσεις για την κρίση όσο και για τις ανάγκες, τις επιθυμίες, τα καθήκοντα και τις δυνατότητές μας σαν εργατών σήμερα. Δεν μας ενδιαφέρουν τα κόμματα, μικρά ή μεγάλα. Σεβόμαστε όμως κάθε έναν που μας σέβεται.

Και είναι λοιπόν προφανές το γιατί η συνέλευση του πλάνου 30/900 προκαλεί ήδη αυτούς τους 6 μήνες της ζωής της σε άλλους αμηχανία και σε άλλους εκνευρισμό. Επειδή είναι μια έντιμη εργατική συνέλευση, χωρίς μεγάλους ή μικρούς νταβάδες, κομματόσκυλα, ειδικούς, μεσολαβητές, "φίλους των εργατών", κλπ. Και χωρίς την έπαρση και τις μεγαλομανίες που είναι της μόδας.

Μέσα απ' την ανάλυση της υποτίμησης της εργασίας και μέσα απ' τον προσανατολισμό μας στην ανατίμησή της, γενικά και για όλους / όλες, η "ανεργία" δεν θα μπορούσε παρά να είναι ένα απ' τα βασικά ζητήματα. Μπορούμε να συμφωνήσουμε ότι η ανεργία εμφανίζεται στη ζωή μας με δύο πρόσωπα. Είτε σαν ατομική κατάσταση, ατομικό βίωμα. Είτε σαν ένα νούμερο στις στατιστικές των δημαγωγών. Αν και αυτές οι δύο πλευρές φαίνονται άσχετες μεταξύ τους, έχουν μια προκαθορισμένη υπόγεια σύνδεση. Οι στατιστικές μιλάνε για τόσο τοις εκατό ανεργία, 10 ή 15. Κάθε άνεργος είναι απ' την μεριά του 100% άνεργος. Αλλά πρέπει να νοιώθει σα μέλος μιας καταραμένης, και προπάντων μειοψηφικής "φυλής". Ακόμα κι αν, προς στιγμήν (ας πούμε: περιμένοντας

στην ουρά για το επίδομα ανεργίας) νιώσει ότι ανήκει σε μια κατάσταση κάπως συλλογική, ακόμα και τότε, πρέπει να θυμάται ότι ανήκει σε μια θλιβερή μειονότητα, κυριολεκτικά θλιβερή, και καλύτερα να σιωπάει.

Είναι γνωστό ότι οι στατιστικές είναι ένας φαντασμαγορικός τρόπος για να πουληθούν ψέματα. Ειδικά με τους άνεργους το ψέμα δεν βρίσκεται μόνο στο μαγείρεμα του αριθμού τους, αλλά και στην κατασκευή ενός είδους “περιθωρίου” της εργασίας. Προσωπικά κάθε άνεργος / άνεργη είναι λογικό να ελπίζει ότι θα βρει μια κάποια δουλειά. Η κατασκευή ενός στατιστικού 10% ή 15%, ακόμα και ενός 20% “περιθωρίου” στην “αγορά εργασίας” γενικεύει αυτή την προσωπική ελπίδα (επί χιλιάδες φορές...) σε κατάφαση στο δόγμα ότι *άλλο είναι ο άνεργος και άλλο αυτός που δουλεύει*. Στην καλύτερη των περιπτώσεων μια “φυλή πειρατών” (οι άνεργοι) παραμονεύουν να ορμήσουν στο πρώτο πλεούμενο (θέσεις εργασίας) που θα βρεθεί στον ορίζοντά τους. Εν τω μεταξύ, (αυτή είναι η αόρατη συμβουλή) ας είναι ο καθένας ένας Κάπταιν Χουκ από μόνος του: κάπου να γατζωθεί.

Είναι έτσι; Είναι η ανεργία μια “ξεχωριστή” κατάσταση, μια συνθήκη έκπτωσης, αποβολής, που η μόνη σχέση της με την εργασία είναι ο εξοστρακισμός; Υποστηρίζουμε πως ΟΧΙ. Θα δείξουμε στη συνέχεια ότι το προσωπικό βίωμα της ανεργίας δρα σαν παραμορφωτικός καθρέφτης για το τι είναι η εκμετάλλευση της εργασίας, και τι θέση έχει η ανεργία μέσα σ’ αυτή την εκμετάλλευση· κι αυτή η παραμόρφωση συμβαίνει ευκολότερα από τότε που οι άνεργοι ξεμοναχιάζονται ο ένας απ’ τον άλλο, κλείνονται στο καβούκι τους (ίσως στο σπίτι τους, ίσως στη μοναξιά τους) και εμποδίζονται να καταλάβουν Εαυτούς σαν ένα σημαντικό μέρος του γενικού συνόλου, που είναι η εργατική τάξη. Αν, τώρα, πει κάποιος “εργατική τάξη δεν υπάρχει” απλά θα καρφώσει το τελευταίο καρφί στο φέρετρο της απομόνωσης - τίποτα λιγότερο.

Θα πούμε λοιπόν δυο βασικές κουβέντες για την ανεργία απρόσωπα σα μέρος, οργανικό μάλιστα, της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος που λέγεται καπιταλισμός - ειδικά στις τωρινές συνθήκες, συνθήκες κρίσης. Θα δοκιμάσουμε να αποκαταστήσουμε την ανεργία στη σωστή της θέση: δίπλα απ’ την “ημιανεργία”, την “ημιαπασχόληση”, την “περιστασιακή εργασία”, την “απλήρωτη εργασία” - σα να λέμε στην άκρη ενός μεγάλου φάσματος υποτίμησης. Θα θυμίσουμε ότι η εργασία είναι η μοναδική πηγή πλούτου. Κι αν οι σκέψεις μας είναι πειστικές, θα αποδειχθεί ότι οι άνεργοι δεν είναι καθόλου οι “κατεστραμένοι”, οι “απόβλητοι” - αλλά είναι μια σπουδαία (αν και κρυμμένη) συλλογική δύναμη

αγώνα. Αγώνα όχι μόνο για τους εαυτούς και τις εαυτές τους, αλλά για το σύνολο των μισθωτών.

Ας συγκρατήσουμε για τα επόμενα αυτό: η εργασία, η δημιουργικότητα, είναι η μοναδική πλούτου - και στον καπιταλισμό, όπως παντού και πάντα.

Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ: ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΝ ΠΕΝΘΕΙ!

Ας μετακομίσουμε (για λόγους έρευνας) στη μεριά των εργοδοτών. Ας προσπαθήσουμε να ξετυλίξουμε μερικές βασικές, κοινότητες αρχές των τρόπων με τους οποίους “δουλεύουν”. Θα χρειαστεί για να καταλάβουμε την απρόσωπη διάσταση της “ανεργίας”, δηλαδή του παρκαρίσματος μεγάλων ποσοτήτων εργασίας / εργατών.

Το πώς οι εργοδότες αντιμετωπίζουν την εργασία (δηλαδή τον καθένα και την καθεμιά μας) είναι σε γενικές γραμμές γνωστό μέσα απ’ τις άμεσες εμπειρίες μας. Όμως ενώ απ’ αυτές τις εμπειρίες έχουμε πλούσιο υλικό, δεν ξεκαθαρίζουν πάντα το σύνολο των απρόσωπων σχέσεων ανάμεσα σ’ αφεντικά και μισθωτούς. Σε περιόδους κρίσης σαν την τρέχουσα, για παράδειγμα, μπορεί να καταλήξουμε σε λάθος συμπεράσματα. Ότι “δεν βγαίνουν”, ότι “οι δουλειές δεν πάνε καλά”, ότι “αναγκάζονται να κλείσουν το μαγαζί” - γιατί αν μπορούσαν... αααα, αν μπορούσαν!! Παίζει κλάμα, παίζει μελόδραμα, και σαν εργάτες συμβαίνει να γινόμαστε ευσυγκίνητοι. Ενώ εμείς “ξεπέφτουμε” είτε σαν άνεργοι είτε σαν φτηνότεροι εργάτες, νομίζουμε ότι και τα αφεντικά υποφέρουν με τον τρόπο τους. Αυτό συμβαίνει ειδικά στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Νομίζουμε ότι το “λουκέτο στο μαγαζί” είναι - για το αφεντικό - κάτι αντίστοιχο με την δική μας ανεργία.

Αλλά δεν είναι έτσι.

Δεν ανοίγει κανείς οποιαδήποτε επιχείρηση, από ψιλικάτζίδικο μέχρι τυροπιτάδικο και από συνεργείο αυτοκινήτων μέχρι γραφείο μηχανικού, για να βγάλει κάθε μήνα όσα ο ανειδίκευτος εργάτης· ή κάτι τις παραπάνω! Πολλοί λένε - οπωσδήποτε έλεγαν... - “θ’ ανοίξω ένα μαγαζί για να μην έχω κανέναν πάνω απ’ το κεφάλι μου” - ένα είδος υποτιθέμενης μονομερούς εκχειρίδας με την δική τους εκμετάλλευση. Όμως μέσα σ’ αυτό το κεφάλι δεν είχαν στόχο να βγάζουν 700, 800 ή 1000 ευρώ τον μήνα, για το υπόλοιπο της ζωής τους, έχοντας ξωπίσω τους το τεβε και την εφορία! Όχι βέβαια! Γι’ αυτό και η πίσω, σκοτεινή όψη του όνειρου της “δικής μου δουλειάς” ήταν το “καλά, άμα είναι να βγάλω μόνο τόσα, καλύτερα να ξαναγίνω υπάλληλος”.

Επιχειρηματίας σημαίνει λοιπόν “βγάζω αρκετά”. Το πόσα είναι αυτά τα “αρκετά” δεν έχει ούτε ορισμό

ούτε όριο. Γιατί δεν υπάρχει κανένα ποσό που να είναι “αρκετό”, για κανέναν! Όμως πέρα απ’ αυτό καθ’ εαυτό το ποσό που βάζει κάθε αφεντικό στην τσέπη του ανά βδομάδα ή μήνα, πέρα απ’ το αν είναι 2, 5 ή 10 χιλιάδικα, υπάρχει μια άλλη διαφορά απ’ τον μισθωτό. Ο μισθωτός σκέφτεται (και συμπεριφέρεται) με βάση ένα σταθερό ποσό, που είναι ο μισθός του, κάθε μήνα. Το αφεντικό σκέφτεται (και συμπεριφέρεται) με βάση μια “ανοικτή επιταγή”: τα κέρδη του, για τα οποία επιθυμεί να μεγαλώνουν από μήνα σε μήνα, από μέρα σε μέρα. Το αφεντικό λοιπόν μετράει την επιτυχία της επιχείρησής του όχι εξασφαλίζοντας ένα σταθερό *input* αλλά, αντίθετα, έχοντας σαν οδηγό το *όλο περισσότερα, διαρκώς περισσότερα*.

Αυτό είναι κοινότυπο· παρακάτω θα δούμε μερικές παράξενες συνέπειές του. Όμως τι σημαίνει “όλο περισσότερα;”. Ασφαλώς *κέρδη*. Και τι είναι το “κέρδος” για οποιοδήποτε αφεντικό “απασχολεί” από μισό εργάτη και πάνω; Το κέρδος - είναι - χρήμα, ποιος δεν το ξέρει; Το κέρδος επιτυγχάνεται στην αγορά, όταν δηλαδή το αφεντικό “πουλήσει” - ποιος δεν το ξέρει; Τι πουλάει όμως; Πράγματα ή υπηρεσίες, δηλαδή εμπορεύματα - που έχουν παραχθεί νωρίτερα, απ’ την εργασία του μισού, του ενός, των πέντε, των δέκα, των είκοσι ή των εκατοντάδων εργατών. Αυτό, λοιπόν, που πουλάει το αφεντικό εξασφαλίζοντας κέρδη (*όλο και περισσότερα, διαρκώς περισσότερα* - μην ξεχνιόμαστε!) είναι εκείνο που παράχθηκε από εργασία η οποία όμως δεν πληρώθηκε εξ ολοκλήρου. Μέσα στο κέρδος, και μάλιστα πριν απ’ αυτό, πριν την ίδια την πράξη της πώλησης, μέσα σ’ αυτό που θα πουληθεί, υπάρχει “ενσωματωμένη” απλήρωτη εργασία· είναι αυτό που λέγεται ΥΠΕΡΑΞΙΑ. Πρέπει να το τονίσουμε από τώρα αυτό, γιατί αν δεν το καταλαβαίνει κανείς νομίζει ότι το “κέρδος” προέρχεται απ’ την πονηριά του αφεντικού, την επιδεξιότητά του, την “σωστή προώθηση” των εμπορευμάτων που πουλάει, ή την τύχη του. Όχι λοιπόν: το “κέρδος” προέρχεται απ’ την απλήρωτη εργασία που έχει καταφέρει να ενσωματώσει στα εμπορεύματα. Και το όνειρό του *όλο περισσότερα, διαρκώς περισσότερα*; Καμαρώνει ότι εκφράζει την “ευφυΐα” του! Στην πραγματικότητα εκφράζει ΜΟΝΟ το μέγεθος της απλήρωτης εργασίας που θα καταφέρει να εκμεταλλευτεί.

Κατά συνέπεια το *όλο περισσότερα* του τυροπιτά και του βενζινοπώλη, του συνεργειατζή και του σουβλατζή, του ανθοπώλη και του καφετζή, του ταβερνιάρη και του μηχανικού, του δικηγόρου και του βιοτέχνη και του έμπορου, αυτό το “όλο περισσότερα” που είναι ο οδηγός, το ιερό, η σημαία κάθε αφεντικού, σημαίνει δύο πράγματα: Α) Ότι καταφέρνει να απο-

σπά όλο και περισσότερη υπεραξία, ή, πράγμα που είναι το ίδιο, καταφέρνει να πληρώνει όλο και λιγότερο την εργασία που είναι “ενσωματωμένη” σ’ αυτά που πουλάει. Και Β) ότι μπορεί να πουλάει τα εμπορεύματά του (είτε είναι υλικά πράγματα είτε είναι υπηρεσίες) σε όσο το δυνατόν καλύτερη τιμή, σε σχέση πάντα με το “κόστος παραγωγής” τους.

Σημαίνει όμως και ένα τρίτο, αόρατο: πέντε ή δέκα χρονιές με κέρδη είναι πέντε ή δέκα χρονιές που το αφεντικό έχει συσσωρεύσει απλήρωτη εργασία με την μορφή χρήματος, που είναι η νόμιμη περιουσία του. Επιωμένο απλά: είναι ιδιοκτήτης πλούτου που είναι η αναποδογυρισμένη, κρυφή, καλά μασκαρεμένη μορφή της εργασίας που κατάφερε να μην πληρώσει - δηλαδή να κλέψει. Αυτό θα χρειαστεί να το θυμόμαστε...

Όταν, λοιπόν, οι “δουλειές πηγαίνουν καλά”, από χρόνο σε χρόνο, το *όλο περισσότερα, διαρκώς περισσότερα* αποκτάει ένα μέτρο. Το μέτρο είναι ο ρυθμός αύξησης των κερδών. Παρότι τα καθαρά ποσά των κερδών είναι σημαντικά, ο ρυθμός αύξησής τους είναι ακόμα σημαντικότερος. Γιατί αποτελεί το μέτρο του “δυναμισμού” της επιχείρησης. Αν υπάρχει, ας πούμε, ένας σταθερός ρυθμός αύξησης των κερδών της τάξης του 5% ή 10% από χρονιά σε χρονιά, τότε το αφεντικό είναι κατευχαριστημένο. Γιατί φαντάζεται ότι αυτός ο ρυθμός θα συνεχίσει για πολλά χρόνια, και έτσι το “επιχειρηματικό ένστικτό” του χορταίνει προκαταβολικά απ’ τις *μελλοντικές* εισπράξεις του: κάνει όνειρα, κάνει σχέδια, κάνει “ανοίγματα”...

Αντίθετα, όταν “οι δουλειές δεν πηγαίνουν καλά”, αυτό διόλου δεν σημαίνει ότι εξαφανίστηκαν τα κέρδη ή ότι δεν είναι σημαντικά σαν ποσό. Σημαίνει ότι το *όλο περισσότερα*, ο ρυθμός αύξησης των κερδών, έχει πέσει. Ή, ακόμα, ότι τα φετινά κέρδη είναι λιγότερα απ’ τα περσινά. Επειδή το αφεντικό έχει κάνει τον “ρυθμό αύξησης των κερδών” την ταυτότητά του, το να μειώνονται τα κέρδη (ενώ, σαν απόλυτο νούμερο, μπορεί να είναι μεγάλα) δείχνει ότι η επιχειρήσή του “έχει χάσει τον δυναμισμό της”. Ότι δεν μπορεί να κάνει εύκολα όνειρα και σχέδια για το μέλλον, αλλά πρέπει να ανησυχεί.

Τι σημαίνει “το αφεντικό ανησυχεί”; Όχι ότι θα μείνει στο δρόμο! Αλλά ότι πρέπει να πάρει μέτρα. Πρέπει να “συμπιέσει τα κόστη του” έτσι που να ξαναμεγαλώσει η διαφορά ανάμεσα σε έξοδα και έσοδα. Να ξαναγυρίσει το ποσοστό κέρδους στον ίσιο - και ανοδικό! - δρόμο. Γιατί αν καταφέρει το αφεντικό να “μειώσει τα έξοδά του” θα μπορέσει να πουλήσει φτηνότερα απ’ τους ανταγωνιστές του· άρα να μεγαλώσει (σε βάρος τους) το πελατολόγιό του - χωρίς να χάνει σε ποσοστό κέρδους, αλλά αντίθετα

μεγαλώνοντάς το συνολικό ποσό αυτού του κέρδους. Που είπαμε: είναι το είδωλο της κλεμμένης εργασίας...

Για να δει πού μπορεί να μειώσει τα έξοδά του το αφεντικό κοιτάει ένα γύρω και το μάτι του πέφτει πάντα στο ίδιο σημείο. Στους μισθούς και τα υπόλοιπα “έξοδα της εργασίας”.

Ως εδώ το πράγμα μοιάζει αναμενόμενο έως κοινότυπο.... Είναι όμως τέτοιο κι όταν αρχίζουν τα κλάματα “οι δουλειές δεν πάνε καλά”; Φαίνεται ότι το μελό πουλάει. Όμως ανάμεσα στο “οι δουλειές δεν πάνε καλά” και στο “γι’ αυτό θα γίνετε σαν εργάτες πιο φτηνοί” δεν υπάρχει κανένα επιχειρηματικό δράμα! Δεν υπάρχουν καν ζημιές. Αντίθετα, εξακολουθούν να υπάρχουν κέρδη, που μπορεί να είναι πολύ υψηλά. Εξακολουθεί λοιπόν η υπεξαίρεση της εργασίας να αποδίδει στο αφεντικό. Αλλά η πονηριά του όταν θέλει να μειώσει “το κόστος εργασίας” είναι να παρουσιάζει το “δεν πάμε καλά” σαν μια φουρτούνα που αφορά τους πάντες, απ’ τον “καπετάνιο” ως τους “κωπηλάτες”. Είναι εύκολο να νομίσει κανείς όταν βλέπει το αφεντικό με στραβά μούτρα ότι “έχει ζημιά” κι αυτό θα πει ή θα υπαινικτεί. Όμως αυτό είναι θέατρο. Το αφεντικό στραβομουτσουιάζει και χάνει τα κέφια του πολύ πολύ νωρίτερα απ’ την άφιξη “ζημιών” στους λογαριασμούς του: όταν ο ρυθμός αύξησης των κερδών του “πέφτει”, όταν δεν βγάζει όσα (κέρδη) υπολόγιζε να βγάλει με τον προηγούμενο “καλό ρυθμό αύξησης”.

Στο κάτω κάτω η λέξη “ζημιά” έχει σχετική σημασία. Γιατί να μην σημαίνει *δεν κερδίζω όσα σκόπευα*;

Βάλαμε στην αρχή του συλλογισμού μας την θέση ότι η εργασία είναι η μοναδική πηγή πλούτου και ότι η εκμετάλλευσή της είναι η πηγή πλούτου των αφεντικών. Θα ήταν λοιπόν δυνατό το πράγμα (της κερδοφορίας) να δουλεύει *κάνοντας απολύσεις* - δηλαδή πετώντας εργασία στην άκρη; Δεν είναι εντελώς αντιφατικό αυτό; Κι αν συμβαίνει - που συμβαίνει! - δεν συνεπάγεται ότι και τα αφεντικά χάνουν;

Άλλη μια λεπτομέρεια του καπιταλισμού: υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να επωφελείται προκαλώντας ανεργία, και μάλιστα μαζική!! Ας δούμε το πράγμα απ’ την σωστή γωνία:

Ένα μεγάλο μέρος των αφεντικών (ακόμα και των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων) δουλεύουν με “κεφάλαια κίνησης” που τους χορηγούν σαν “ανοικτά δάνεια” οι τράπεζες. Κάθε τράπεζα έχει αυτά τα κριτήρια για να συμπεράνει αν ο πελάτης της (επιχειρηματίας) “πάει καλά”: τον τζίρο, και το ποσοστό κέρδους. Ο τζίρος δείχνει την έκταση της “αγοράς” που έχει ο επιχειρηματίας: το ποσοστό κέρδους δείχνει τα κουμάντα που κάνει μεταξύ “εσόδων” και “εξόδων”. Ο ρυθμός αύξησης των κερδών δείχνει

επίσης τον *δυναμισμό* της επιχείρησης. Κάθε μέγεθος έχει το νόημά του, και σε διαφορετικές εποχές έχει διαφορετική αξία.

Για παράδειγμα: όταν μια επιχείρηση πουλάει “κάτω του κόστους”, αυτό σημαίνει ότι προς στιγμήν μειώνει σημαντικά τα κέρδη της. Αλλά αυτό το κάνει για να αυξήσει τον τζίρο της, δηλαδή να κατακτήσει μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς. Εάν η αγορά είναι “κορεσμένη” και η επιχείρηση καταφέρει, με μειωμένες τελικές τιμές, να αυξήσει τον τζίρο της (ενώ έχει μειώσει το ίδιο διάστημα το ποσοστό κέρδους της), τότε η τράπεζα που την χρηματοδοτεί θα το εκτιμήσει. Θα θεωρήσει ότι έχει έναν καλό πελάτη και θα ανοίξει την κάνουλα των κεφαλαίων κίνησης.

Αντίθετα, εάν η αγορά μικραίνει (λόγω κρίσης ας πούμε), οπότε οι τζίροι πέφτουν έτσι κι αλλιώς, το να μειώσει ένας επιχειρηματίας τα έξοδά του, μειώνοντας εν ανάγκη την παραγωγή (κλείνοντας, για παράδειγμα, ένα υποκατάστημα ή μια μονάδα) και κατά συνέπεια αυξάνοντας την ανεργία, αλλά μεγαλώνοντας μ’ αυτόν τον τρόπο την διαφορά ανάμεσα σε έσοδα και έξοδα, τότε αυτό δεν είναι καθόλου αντιδεδοντολογικό. Η τράπεζα θα δείξει εμπιστοσύνη σ’ αυτόν τον επιχειρηματία, γιατί κάνει τις σωστές κινήσεις “αναδίπλωσης δυνάμεων”, και θα είναι έτοιμος να ορμήξει μόλις βελτιωθούν οι “επιχειρηματικές συνθήκες”.

Υπάρχουν λοιπόν χρονικές περίοδοι όπου συμφέρει το αφεντικό να κάνει εκείνο που από πρώτη ματιά μοιάζει παράδοξο: απολύσεις. Να μειώσει, σα να λέμε, την ποσότητα των εργατών που εκμεταλλεύεται, αυξάνοντας όμως την εκμετάλλευση εκείνων που κρατάει στη δουλειά, αφού, φοβισμένοι απ’ το ενδεχόμενο απόλυσης, θα δεχτούν να δουλεύουν περισσότερο με λιγότερα λεφτά. Ακόμα κι αν υπάρξει μια μείωση της συνολικής παραγωγής μ’ αυτόν τον τρόπο, το αφεντικό έχει ωφεληθεί διπλά. Απ’ την μια έχει ανοίξει την ψαλίδα μεταξύ “εξόδων” και “εσόδων”... Και απ’ την άλλη έχει πειθαρχήσει ακόμα περισσότερο τους εργάτες του, πράγμα απαραίτητο όταν “οι δουλειές θα αρχίσουν να βελτιώνονται”. Γιατί, φυσικά, δεν πρόκειται να πάει να τους δώσει αυτά που τους έκλεβε όταν “οι δουλειές δεν πήγαιναν καλά”.

Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο, για παράδειγμα, ανασυγκροτήθηκε η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία *general motors*. Έκλεισε εργοστάσια, έκανε χιλιάδες απολύσεις... Και, με μικρότερη παραγωγή απ’ ό,τι το 2008, “*επέστρεψε στην κερδοφορία*”. Αυτό το χαρμόσυνο νέο σήμαινε ότι οι μετοχές της άρχισαν να ξανανεβαίνουν στο χρηματιστήριο.... Γιατί όταν η γενική κατανάλωση πέφτει, η πρώτη ερώτηση

που αφορά την “υγεία” της general motors δεν είναι αν βγάζει και πουλάει περισσότερα αυτοκίνητα απ’ την toyota, αλλά εάν έχει καλή κερδοφορία στην όποια παραγωγή της. Το να την αυξήσει με υψηλή κερδοφορία (σε βάρος των ανταγωνιστών της) είναι ένα μεταγενέστερο στάδιο.

Κι αυτό είναι μόνο ένα “ενδιάμεσο ενδεχόμενο”. Γιατί υπάρχει πάντα η δυνατότητα το αφεντικό της μικρής, ή της μεσαίας ή της μεγάλης επιχείρησης να κρίνει ότι το συμφέρει να βάλει λουκέτο - απολύοντας το σύνολο των μισθωτών του. Τι σημαίνει αυτό; Ότι θα τους ξανασυναντήσει στην ουρά του ταμείου ανεργίας; Ότι από αύριο θα πουλάει χαρτομάντηλα; Ότι θα στηθεί στα συσσίτια; Όχι. Σημαίνει ότι δεν προβλέπει να καταφέρει να ξαναεβάσει τον ρυθμό αύξησης των κερδών του, και - συνομιλώντας με το μέλλον του! - “δεν συμφέρει πια αυτή η επιχείρηση”. Φυσικά, απέναντι σ’ αυτούς που θα μείνουν άνεργοι, το αφεντικό δεν εμφανίζεται όλο χαμόγελα, σε στυλ “ουφ, σας ξεφορτώνομαι και θα ησυχάσω!”. Εμφανίζεται καταπονημένο, δακρύβρεχτο, βαθιά στεναχωρημένο. Παιζει την παράσταση του “κατεστραμμένου επιχειρηματία”, και την παίζει σωστά.

Όμως, καθώς οι δρόμοι ανάμεσα σε εργάτες και αφεντικό χωρίζουν, χωρίς κάποιο μακρινό ραντεβού στην κόλαση (η εργατική τάξη πάει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στον παράδεισο!), θα προλάβει ίσως κανείς να προσέξει ότι “κατεστραμμένος επιχειρηματίας” δεν σημαίνει καθόλου “κατεστραμμένος άνθρωπος”! Γιατί το αφεντικό έχει κάπου στην άκρη ένα καλό μέρος απ’ αυτά που μάζευε όταν “οι δουλειές πήγαιναν καλά”!! Έχει φυλαγμένα στην άκρη ένα καλό μέρος απ’ τα κέρδη του παρελθόντος. Έχει καλά κρυμμένη την (μεταμορφωμένη σε χρήμα) εργασία που έκλεβε τους καλούς καιρούς (του μαγαζιού του). Αυτό οι εργάτες, μέσα στο δράμα της στιγμής, το δικό τους πρώτα και κύρια, δεν το υπολογίζουν όταν βρίσκονται μπροστά στον “κατεστραμμένο επιχειρηματία”: **ότι αυτός εξακολουθεί να είναι ο ιδιοκτήτης του πλούτου που αυτοί παρήγαγαν στο παρελθόν.** Και μάλιστα, ότι αυτοί - οι δημιουργοί του παρελθόντος πλούτου - δεν έχουν πια κανένα δικαίωμα πάνω σ’ αυτόν, δηλαδή στην περασμένη εργασία τους.

Όμως το αφεντικό έχει τον μεγάλο “κουμπαρά” του. Την προηγούμενη συσσώρευση. Και παρότι σαν επιχειρηματίας κοιτούσε πάντα το μέλλον, αν τώρα δεν διακρίνει ευκαιρίες (κι ένα χοντρό δάκρυ κυλάει στο πρόσωπό του....) σαν *εισοδηματίας* μπορεί ξανά να αξιοποιήσει το παρελθόν. Μπορεί, λοιπόν, να κάτσει πάνω στα ακινητά του, τις καταθέσεις του, τον

χρυσό, τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, και οποιαδήποτε άλλη μορφή “αξιοποίησης του χρήματος” που δεν έχει την μορφή μαγαζιού, αλλά του εξασφαλίζει είτε “σταθερή απόδοση” είτε, στη χειρότερη περίπτωση, ότι “ο πλούτος του δεν χάνει την αξία του”.

Φυσικά, μπορεί όντως να διακρίνει καινούργιες ευκαιρίες! Τότε θα δοκιμάσει την επιχειρηματική τύχη του - ένα καινούργιο ξεκίνημα για όλο περισσότερο, διαρκώς περισσότερο - σε κάποιο άλλο τομέα του καπιταλισμού. Ή σε κάποιο άλλο μέρος του κόσμου...

Να λοιπόν πώς έχουν τα πράγματα την ώρα που ένας ένας οι άνεργοι πυκνώνουν τις ουρές στους σαεδ και μέσα τους την μαυρίλα ενός αβέβαιου μέλλοντος:

α) Όλοι αυτοί οι άντρες και οι γυναίκες που εμφανίζονται σα να περισσεύουν έχουν υπάρξει ήδη παραγωγικοί, δημιουργικοί, και έχουν φτιάξει το σύνολο του κοινωνικού πλούτου, τον οποίο ούτε γνωρίζουν πια, ούτε ξέρουν πού βρίσκεται, πολύ λιγότερο μπορούν να ψευτοαγγίξουν μέσω ενός μισθού που πια δεν έχουν.

β) Όλοι αυτοί που είναι αφεντικά παραμένουν τέτοια ακόμα και με “λουκέτα”, ακόμα κι αν περιφέρονται με πλερέζες. Γιατί παραμένουν ιδιοκτήτες του πλούτου που δημιουργήθηκε τους “καλούς καιρούς”. Οι εξαιρέσεις αφορούν μόνο τους ελάχιστους που δεν πρόλαβαν να εκμεταλλευτούν σε βάθος χρόνο εργασία· αλλά οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

γ) Το σύνολο των αφεντικών “ξεφορτώνονται” σε μεγάλη κλίμακα εργασία, και προσπαθούν να την παρκάρουν φρόνιμη και διατεθειμένη να αυτο-υποτιμάται όσο γίνεται περισσότερο, παρότι το παρκάρισμα αυτό (η ανεργία) σημαίνει ότι δεν την εκμεταλλεύονται άμεσα, πράγμα που επιφανειακά μόνο είναι παράδοξο. Ταυτόχρονα, το σύνολο των αφεντικών παρκάρει την *κλεμμένη εργασία του παρελθόντος* με την μορφή μεγάλων ποσοτήτων χρήματος (ή παραλλαγές του) στην εντελώς αντίθετη μεριά απ’ τα πάρκινγκ εργασίας, μακριά, να μην φαίνονται και προκαλούν περίεργους συνειρμούς.

δ) Καθώς αποσύρονται σε μεγάλο βαθμό απ’ την άμεση εκμετάλλευση της εργασίας, τα αφεντικά ξέρουν ότι μπορεί μεν να χάνουν προς στιγμήν, κερδίζουν όμως περισσότερο σε βάθος χρόνου. Γιατί η ανεργία είναι μια έμμεση αλλά ακόμα πιο βίαιη εκμετάλλευση: σκοπό έχει να σπάσει κάθε ίχνος ηθικού των εργατών, έτσι ώστε “κάποια στιγμή” (την οποία θα διαλέξουν τ’ αφεντικά) να δουλέψουν όσο πιο φτηνά γίνεται. Στην πραγματικότητα μάλιστα αυτή η “κάποια στιγμή” είναι οποιαδήποτε στιγμή: και τώρα που μιλάμε ο οποιοσδήποτε

ποτε τυπικά άνεργος (θα) είναι ευχαριστημένος αν βρει ένα μεροκάματο εδώ ή μια δουλίτσα κάποιων ημερών εκεί, χωρίς να έχει απαιτήσεις.

Κι έτσι ενώ απ' την μια άκρη το ατομικό, το προσωπικό βίωμα της ανεργίας, σαν έκπτωση, σαν ατομική καταστροφή, προκαλεί απέραντη δυσθυμία, στην άλλη άκρη το σύνολο των αφεντικών αποσπά ένα παράξενο αλλά καθόλου ασήμαντο κέρδος, διαφορετικό απ' τα άλλα τα συνηθισμένα αλλά και πίσω απ' αυτά: την φτήνια του ικανού και διατεθειμένου και αναγκασμένου για δουλειά. Την υποτίμηση της εργασίας που πάγκρε για κάποιο διάστημα στα αζήτητα. Την αυτο-υποτίμησή της. *Είναι το όνειρό τους και γίνεται πραγματικότητα: οι εργάτες συμπεριφέρονται σαν τον σκορπιό, στο μύθο: καθώς τον κυκλώνει η φωτιά, φοβάται και κεντρώνει τον εαυτό του...*

Εν τω μεταξύ οι “κατεστραμένοι επιχειρηματίες”, με την εξαίρεση των λίγων εκείνων που κινδυνεύουν να φάνε κανά γερό χέρι ξύλο ή και τίποτα σφαίρες απ' τους δανειστές τους, το γλεντάνε. Να μερικά ενδεικτικά παραδείγματα που δείχνουν ότι το κεφάλαιο ποτέ δεν πενθεί!

- Ο Θανάσης έχει ανθοπωλείο. “Οι δουλειές δεν πάνε καλά” (λόγω κρίσης), οπότε κλείνει το μαγαζί και απολύει τις δύο μετανάστριες υπαλλήλους του, τρώγοντάς τους και την αποζημίωση. Εν τω μεταξύ έχει κάνει φιλία με τον Βασίλη, που έχει ακριβώς δίπλα “φρουτάκια”. Ο Θανάσης γίνεται συνεταίρος του Βασίλη στα “φρουτάκια” και κάνουν επέκταση της επιχείρησης στο πρώην ανθοπωλείο. Προσλαμβάνουν την μία μετανάστρια σαν part time καθαρίστρια...

- Η Αντωνία είναι ιδιοκτήτρια μιας μικρής αλυσίδας μαγαζιών που πουλάνε παπούτσια. “Οι δουλειές δεν πάνε καλά” (λόγω κρίσης), οπότε η Αντωνία κλείνει τα δυο (κρατάει το τρίτο που είναι σε καλή συνοικία και της προσφέρει βιτρίνα) και απολύει (με πόνο καρδιάς) 6 υπαλλήλους μιας κάποιας ηλικίας. Ύστερα ανοίγει εταιρεία security. Μ' αυτήν σαν “όχημα” αναλαμβάνει εργολαβίες καθαριότητας σε πολυκατοικίες, και προσλαμβάνει τους 6 πρώην υπαλλήλους της σ' αυτές - με πολύ χειρότερους μισθούς και συνθήκες, αλλά “επειδή θέλω να σας βοηθήσω”.

- Ο Κώστας έχει αντιπροσωπεία αυτοκινήτων. “Οι δουλειές δεν πάνε καλά” (λόγω κρίσης) οπότε βράζει κανόνι, αφήνοντας τους υπαλλήλους του κρεμασμένους: δηλαδή απλήρωτους. Τρώει τις προκαταβολές απ' τις παραγγελίες και “χάνεται” κάπου στη Λατινική Αμερική. Ύστερα ανοίγει μια off shore, και μέσω αυτής αγοράζει γεωργική γη στη βουλγαρία, ορίζοντας σαν “επιστάτη” τον γαμπρό του που δουλεύει εκεί σε υποκατάστημα ελληνικής τράπεζας. Στη συνέχεια χρηματοδοτεί τον γαμπρό για να ανοίξει

μια “εταιρεία εισπράξεων” στη Σόφια· και υποκατάστημα στην Αθήνα...

- Ο Γιάννης είναι αγρότης. “Οι δουλειές δεν πάνε καλά” (λόγω περικοπών στις επιδοτήσεις της ε.ε.), οπότε ο Γιάννης εγκαταλείπει τις καλλιέργειες ρίχνοντας στην απελπισία τούς μετανάστες εργάτες γης. Χώνεται και παίρνει μια άδεια για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Το ίδιο κάνουν και άλλοι της περιοχής. Αναπτύσσεται τότε ένας κλάδος “προστασίας” των φωτοβολταϊκών, στην οποία “κρυφό” αφεντικό είναι ο γιός του (παλιός νταραβεριτζής φούντας) και όπου βρίσκουν δουλειά λίγοι απ' τους μετανάστες πρώην εργάτες.

Αυτά είναι, σε πρώτο κοίταγμα, παραδείγματα “κινητικότητας του χρήματος” που έχει μαζέψει το αφεντικό, προς νέες κερδοφόρες επιχειρήσεις: την στιγμή που η “άνεργη” εργασία παραμένει αλυσοδεμένη απ' την στέρηση του μισθού. Αλλά κάτω από πιο προσεκτικό βλέμμα, είναι οι διαδρομές της κλεμμένης εργασίας μπροστά στους ανήμπορους να την δουν “παρκαρισμένους” στην ανεργία μισθωτούς. Τα ατομικά βιώματα της στεναχώριας (του ανέργου) δυσκολεύουν τον οπτικό ορίζοντα... Αλλά...

Αν την έβλεπαν; Πιο σωστά: αν σωστά μαντεύαμε την υπαρξή της; Δεν θα ήταν λογικό και δίκαιο να ζητήσουμε - μετριοπαθώς, μετριοπαθέστατα! - ένα καλό μερίδιό της πίσω, προς όφελός μας;

ΑΝΕΡΓΟΙ: ΠΕΝΘΟΥΜΕ - ΕΝΩ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΖΗΤΗΣΟΥΜΕ ΤΑ ΡΕΣΤΑ!!

Μέχρι τώρα έχει γίνει σαφές ότι αυτό που οργανώνεται μέσα από τους χειρισμούς της ανεργίας ως “εργασίας που περισσεύει” είναι η συνολική μας υποτίμηση. Ενώ τα αφεντικά φαίνονται να χάνουν επειδή δεν εκμεταλλεύονται άμεσα εργασία, την ίδια στιγμή κερδίζουν ένα εργατικό δυναμικό φθηνότερο για τώρα και για το μέλλον, φοβισμένο, αδύναμο μπροστά στις διαταγές, πειθαρχημένο.

Η ανεργία λοιπόν είναι ένας καθρέφτης που δείχνει κάτι για όλους μας. Πρώτα απ' όλα επειδή δεν αποτελεί μια διαχωρισμένη κατάσταση. Είναι μόνο το άκρο ενός φάσματος μισο-εργασίας ή μισο-ανεργίας μέσα στο οποίο κινούνται πολλοί από μας: Περιστασιακή εργασία, υποαπασχόληση, συμβάσεις με το κομμάτι, με το μήνα ή και με τη μέρα, περισσότερες ώρες δουλειάς, μικρότερες αμοιβές, κάθε είδους μαύρη, ανεπίσημη και απλήρωτη εργασία.

Ύστερα είναι ο φόβος. Η ουρά στον ΟΑΕΔ, οι απλήρωτοι λογαριασμοί... Η παράλυση στο πρώτο άκουσμα από το αφεντικό ότι “τα πράγματα δεν

πάνε καλά”, ο φόβος ότι θα βρεθείς στο άκρο της υποτίμησης. Είναι τελικά αυτός ο φόβος μια από τις συλλογικές εμπειρίες μας ως εργατών και εργατριών, ακόμα κι αν βιώνεται απολύτως ατομικά. Και είναι αυτός ο φόβος διαλυτικός. Μαζί με μπόλικη ιδεολογία εθνικής ενότητας και ομοψυχίας απέναντι στον “κυκλώνα της κρίσης” που υποτίθεται ότι σαρώνει εξίσου όσους παράγουν τον πλούτο και όσους τον καρπώνονται, ο φόβος δείχνει να νομιμοποιεί τις πιο άθλιες συμπεριφορές, απέναντι στους ομοίους μας και στον ίδιο μας τον εαυτό. “Όλα παίζουν” όταν αισθανόμαστε μόνοι μας, και στριμωγμένοι στο καναβάτσο: Παίζει να δουλεύεις απλήρωτος για μήνες, να υπονομεύεις το διπλανό σου, να παλεύεις για την εύνοια του αφεντικού, να δαιμονοποιείς το μετανάστη. Παίζει η αυτο-υποτίμηση, ο ρατσισμός, η απομόνωση. Μέσα από τον καθρέφτη, αυτήν την εικόνα τη βλέπουν και τα αφεντικά. Και τρίβουν τα χέρια τους.

Εν τω μεταξύ η θέση του άνεργου, αυτό το ξέρουμε καλά οι περισσότεροι, είναι ασφυκτικά στενάχωρη. Ο άνεργος εύκολα εσωτερικεύει την κατάστασή του, και αισθάνεται “χρεωμένος”, υπαίτιος της κατάστασής του - και τα αφεντικά φροντίζουν επιμελώς γι’ αυτό. Αισθάνεται αποτυχημένος ή ανεπαρκής γιατί αποβλήθηκε από τον κόσμο της εργασίας ή δεν γίνεται δεκτός σε αυτόν επειδή ο ίδιος, του λένε, κάτι δεν έκανε καλά ή κάτι δεν έχει όσο χρειάζεται. Όλο αυτό το σούρτα-φέρτα των αγγελιών, των βιογραφικών, των συνεντεύξεων, των αλληπάλληλων απορρίψεων, είναι ένα τελετουργικό ψυχοφθόρο, με προσωπικό κόστος που δεν είναι αμελητέο. Από την άλλη ο άνεργος είναι απομονωμένος, στερημένος από την κοινωνικότητα που σε ένα βαθμό προσφέρει η καθημερινότητα της εργασίας. Ακόμα και οι καθημέρες που ανταλλάζουμε κάθε πρωί με τους ίδους ανθρώπους στη δουλειά είναι βασικό κομμάτι της ζωής των περισσότερων, που οι άνεργοι το στερούνται. Παραπάνω απ’ αυτό, μέσα στη σύμπραξη με άλλους στη δουλειά αντλεί κανείς αυτοπεποίθηση από τη συλλογική εμπειρία της αντιπαράθεσης με το αφεντικό, όσο στοιχειώδης κι αν είναι αυτή. Δεν χρειάζεται να μιλήσουμε για την απεργία ή το σαμποτάζ, αλλά για το μεγάλο ρεπερτόριο της απείθειας ή της πονηριάς, του ελιγμού και της κοροϊδίας, των μικρών καθημερινών νικών που απολαμβάνει κανείς όταν τη σπάει στο αφεντικό του, μαζί με άλλους.

Και πέρα από όσα αισθάνεται ή δεν αισθάνεται ο άνεργος, υπάρχουν κι αυτά που έχει ή δεν έχει. Και αυτό που κυρίως δεν έχει είναι τα λεφτά. Αυτή η στέρση, η τόσο βασική, είναι προφανώς αφετηρία για μια σειρά στερήσεων ακόμα. Δεν χρειάζεται να γίνει κανείς ιδιαίτερα περιγραφικός σε ό,τι αφορά το

βίωμα της αφραγκίας: Σκληρό από μόνο του, χίλιες φορές πιο σκληρό όταν πάνω στο μισθό που δεν υπάρχει βασίζονται κι άλλοι εκτός από σένα, κι άλλο τόσο πιο σκληρό όταν πάνω στο μισθό που νόμιζες ότι θα υπάρχει και θα αυξάνεται έχεις υποθηκεύσει το μέλλον σου με δάνεια. Εν πάση περιπτώσει, πέρα από το βασικότατο θέμα της επιβίωσης και της αξιοπρέπειας, σε έναν κόσμο που μπόλικος ελεύθερος χρόνος σημαίνει χρόνος για κατανάλωση, και που το “από κοινού” (οι παρέες, οι σχέσεις, οι συζητήσεις, η διασκέδαση...) περνάει μέσα από τους δρόμους του εμπορεύματος, η αφραγκία είναι ντροπή, καταδίκη, επιθετικότητα, μοναξιά και κλεισούρα.

Μια τίμια και ρεαλιστική συζήτηση για την ανεργία δεν μπορεί να αγνοήσει όλα τα παραπάνω. Αλλά επίσης δεν μπορεί να μείνει εκεί. Αν ξαναγυρίσουμε σε αυτό που θεωρούμε βασικό, ότι η εργασία και η δημιουργικότητα είναι η μοναδική πηγή πλούτου, ποιος λέει ότι εμείς οι εργάτες οφείλουμε [ή χρειαζεται, ή μπορούμε...] να δημιουργούμε μόνο για λογαριασμό των εργοδοτών μας, και μόνο στο χρόνο από τη ζωή μας που νοικιάζουμε σ’ αυτούς; Ποιος λέει ότι εμείς οι εργάτες οφείλουμε [ή χρειαζεται, ή μπορούμε...] να αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας σαν συλλογική δύναμη, σαν τάξη, μόνο μέσα στον μισθό, στο πλαίσιο της μισθωτής σχέσης, και πως όταν μας πετάνε έξω το μόνο που μας αναλογεί είναι η μιζέρια; Ποιος το λέει; Τα αφεντικά το λένε, ναι, γιατί το να παράγεται ο πλούτος μόνο για λογαριασμό τους είναι βασική προϋπόθεση της αναπαραγωγής τους - ως τάξης. Τα αφεντικά το λένε, γιατί χρειάζονται τη μιζέρια και την απάθεια των αντιπάλων τους, χρειάζονται ειδικά τους άνεργους να είναι μωδιασμένοι και υποτιμημένοι, ως παρακαταθήκη για το μέλλον της εκμετάλλευσης. Τα αφεντικά το λένε, γιατί οτιδήποτε διαφορετικό θα ήταν εξαιρετικά επικίνδυνο.

Ας ανιχνεύσουμε όμως για λίγο αυτήν τη δυνατότητα. Αν οι εργάτες καταναλώνουμε τις δυνάμεις μας [τις γνώσεις και τις δεξιότητές μας, τη δημιουργικότητά μας] οκτώ ώρες την ημέρα τουλάχιστον για λογαριασμό του αφεντικού, όταν είμαστε άνεργοι, με μία έννοια πολύ πραγματική, και με το πολύ πραγματικό κόστος της στέρησης του μισθού, τα αφεντικά μάς απελευθερώνουν!!! Σαν άνεργοι, σε πρώτο χρόνο, στερούμαστε: τον μισθό / χρήμα, την κοινωνικότητα, την όποια δύναμη... Αλλά δεν είναι μια παράξενη αλήθεια ότι ταυτόχρονα έχουμε μερικά πολύ; Χρόνο κατ’ αρχήν. Και ένα αυθεντικό άχτι, που μπορούμε να το δουλέψουμε ιδιαίτερα δημιουργικά; Δεν είναι άραγε αλήθεια ότι με τίμημα τα “λίγα” έως “ελάχιστα” μπορούμε να αναπληρώσουμε σ’ έναν διαφορετικό ορίζοντα κάμποσες απ’ τις απώλειες, αφιερώνοντας την δημιουργικότητά μας στην ζωογό-

να οργάνωση κρίσιμων “όχι!”; Δεν είναι άραγε αλήθεια ότι απ’ την ζόρικη θέση του ανέργου υπάρχουν ακόμα πολλά που μπορούμε να κάνουμε εναντίον εκείνων που μας εκμεταλλεύονται και όταν δουλεύουμε και όταν όχι; Δεν είναι άραγε αλήθεια ότι ο άνεργος στερείται βέβαια τον μισθό, αλλά παραμένει πάντα ζωντανός, με γνώσεις και ικανότητες, με αισθήματα και ψυχή, που μπορεί κάλλιστα να τα βάλει στην υπηρεσία σκοπών ενάντια στην υποτίμησή του; Δεν είναι άραγε αλήθεια ότι ο άνεργος, σαν άνεργος, έχει την δυνατότητα να επισκοπήσει πιο γενικά αυτό το τυρρανικό που λέγεται “αγορά εργασίας”;

Μα - θα πει κάποιος - αυτό δεν θα του δώσει ούτε δουλειά ούτε λεφτά να πληρώσει το νοίκι!!! Πράγματι. Ούτε όμως η μιζέρια, η εσωτερίκευση, η κατάθλιψη δίνουν δουλειά και λεφτά για το νοίκι!. Αλλά υπάρχουν και μερικά επιπλέον. Ας παρακολουθήσουμε μπροστά στα μάτια μας δύο διαφορετικές διαδρομές: απ’ την μια είναι 5 άνεργοι που ψάχνουν - ο - καθένας - μόνος - του - για - δουλειά· απ’ την άλλη είναι 5 άνεργοι που μόλις έφτιαξαν μια παρέα ανέργων, και ψάχνουν επίσης για δουλειά. Οι πρώτοι πέντε συναντιούνται φευγαλέα στο περίπτερο αγοράζοντας τις εφημερίδες αγγελιών: κλεφτά βλέμματα του ενός στον άλλο, και ίσως μια αίσθηση κοινής κατάρας... Ή συναντιούνται στον προθάλαμο μιας κάποιας δουλειάς, όπου πρόκειται να δώσουν βιογραφικό, συνέντευξη. Θα δείξουν τον “καλύτερο εαυτό” τους, και ξέρουν ότι θα είναι μια ακόμα παράσταση σε δεκάδες άλλες... μα έχει ο καθένας την μικρή ελπίδα του... Αμήχανα βλέμματα, τα μάτια στο πάτωμα ή στο ταβάνι, η υπόγεια αλλά καθαρή αίσθηση ότι “είμαστε ανταγωνιστές - ο καθένας εναντίον όλων των υπόλοιπων”, δεν σκέφτεται κανείς καν να πει μια κουβέντα με τους υπόλοιπους, να γνωριστεί... Οι δεύτεροι πέντε συναντιούνται επί τούτου. Το κουβεντιάζουν. Διηγούνται τις ιστορίες των απαιτητικών στελεχών “επιλογής προσωπικού”. Καγχάζουν εναντίον τους. Βρίζουν και γελάνε μαζί, παίρνουν κουράγιο ο ένας απ’ τον άλλον. Μηχανεύονται πώς θα γελοιοποιήσουν την επόμενη φορά κάποιον υποψήφιο εργοδότη που θα παίξει σε βάρος τους το παιχνιδάκι των απαιτήσεών του. Ύστερα από μια βδομάδα κανένας, ούτε απ’ την μία πεντάδα ούτε απ’ την άλλη, δεν έχει βρει δουλειά, και τα νοίκια τρέχουν. Αλλά οι πρώτοι έχουν βουλιάξει ακόμα περισσότερο στον φόβο και την απελπισία... Οι δεύτεροι έχουν ακμαίο ηθικό, την υγιή αναίδεια ανθρώπων που νιώθουν ζωντανοί, άκαμποι και ικανοί· και αποφασίζουν να εφαρμόσουν κάτι καινούργιο: να σταματήσουν να πληρώνουν τα νοίκια τους, με διάφορες παρελκυστικές τακτικές κατ’ αρχήν! Την επόμενη βδομάδα, και οι μεν και οι

δε θα ξαναψάξουν - για - δουλειά....

Δεν διηγούμαστε μια ιστορία πραγματική από εδώ και μια άλλη πέρα από κάθε φαντασία απ’ την άλλη! Λέμε κάτι που μοιάζει δύσκολο, αλλά είναι απλό. Ότι οι άνεργοι μπορούν να αρνηθούν την εξατομικευμένη παθητικότητα της “κακιάς μοίρας”, και ενωμένοι πάνω στο πρωταρχικό “ε, όχι ρε κερατάδες εργοδότες, δεν θα μας γονατίσετε ποτέ!!!” μπορούν να ανακαλύψουν το έδαφος μαχών εντελώς διαφορετικών, μαχών που αξίζουν να τις δώσει κανείς. Της μάχης ενάντια στη μοναξιά και στην κλεισούρα. Της μάχης ενάντια στο αίσθημα της έκπτωσης. Της μάχης ενάντια στο αίσθημα του “φουκαρά”. Της μάχης ενάντια στην “καταδίκη” του “δεν σε χρειάζομαι” των αφεντικών. Της μάχης, ακόμα πιο σημαντικής για την καρδιά και το μυαλό, ενάντια στην ιδέα ότι κάθε άλλος άνεργος είναι εν δυνάμει αντίπαλός μου, εκθρόνος μου!

Δεν ονειρευόμαστε λοιπόν “άλλου είδους” άνεργους, χωρίς υποχρεώσεις, χωρίς ανάγκες, χωρίς σάρκα και οστά. Μιλάμε γι’ αυτούς τους ίδιους, τον καθένα μας, που και ανάγκες έχει, και υποχρεώσεις... Και έχει ακόμα αίμα στις φλέβες του, που αρνείται να το παγώσει. Κεφάλι στους ώμους του, που αρνείται να το σκύψει. Γόνατα στα πόδια του, που αρνείται να τρέμουν. Μυαλό δημιουργικό, υπομονή και επιμονή, σκέψεις και ικανότητες που είναι στα “αζήτητα” των εργοδοτών μεν, αλλά διατίθεται να τα βάλει στην υπηρεσία μιας καινούργιας και κάπως παράξενης εργασίας: της κοινής του οργάνωσης με άλλους άνεργους!!! Δείτε τα μούτρα των διάφορων ενώσεων αφεντικών, όταν έξω απ’ τα μαγαζιά τους δεν μαζεύονται μόνο μοναχικοί άντρες και γυναίκες που σχεδόν παρακαλάνε για δουλειά, αλλά περνάνε και μικρές διαδηλώσεις άλλων ανέργων που τους βρίζουν! Αυτό είναι πραγματικά επικίνδυνο!!! Γιατί αυτοί κι αυτές που “έκαναν τον κόπο” να ξεπεράσουν την απομόνωσή τους και τώρα μαζεύονται με όχι και τις πιο φιλικές και συμβιβαστικές διαθέσεις, έχουν ξαναεγκατασταθεί δυναμικά μέσα στο φάσμα της εργασίας. Και είναι συνεπώς ικανοί να αλλάξουν τους συσχετισμούς δύναμης που αυτή τη στιγμή είναι συντριπτικά εναντίον μας. Δεν είναι άλλωστε τυχαίοι. Είναι αυτοί κι αυτές που έπρεπε να λουφάξουν στην άκρη της υποτίμησής τους - και να τώρα: αν οργανώνονται οι πιο υποτιμημένες “θέσεις” τι μπορεί να γίνει με τις υπόλοιπες; Μόνο καλά νέα για όλους τους εργάτες και τις εργάτριες θα έρχονταν από την μαχητική οργάνωση των ανέργων· και πολύ κακά μαντάτα για τους “παρκαδόρους” και τ’ αφεντικά στο σύνολό τους!

Γιατί αν οι άνεργοι είναι ένα από τα “ευαίσθητα” τμήματα της εργασίας, πιο φοβισμένοι, πιο ανασφαλείς, πιο επιρρεπείς στο ρατσισμό, στο να-σκοτωθούμε-μεταξύ-μας, τότε η οργανωμένη δράση τους

στρεφόμενη ενάντια σ' αυτή τη μοίρα δουλεύει ενοποιητικά, και με τρόπο πολύ πιο δραστικό από τους επιμέρους αγώνες στην χ ή την ψ δουλειά. Η οργανωμένη δράση των ανέργων.... Ιδού λοιπόν. Η ανατίμησή μας μπορεί να αρχίσει από εκεί που πάντα άρχιζε: απ' το πεζοδρόμιο!!!'

ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΑΝΕΡΓΟΙ - ΑΛΛΑ ΚΑΘΟΛΟΥ ΜΙΑ "ΑΝΕΡΓΗ" ΔΥΝΑΜΗ!!!

Κάθε οργάνωση των ανέργων, *κάθε οργάνωσή τους με στόχους που αντιστρέφουν* τόσο την γενική, κοινωνική όσο και την ειδική εργασιακή υποτίμησή τους, είναι λοιπόν σημαντική πράξη ανατίμησης. Όμως με τις σημερινές συνθήκες, έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί και προβάλλονται απ' τα αφεντικά, τους ειδικούς τους αλλά και τους κρυφούς συνεταίρους τους (συμπεριλαμβανομένων πάμπολλων "φίλων των εργατών") τι στόχους θα μπορούσαν να έχουν οι άνεργοι οργανωνόμενοι;

Υπάρχει ένα σύνθημα ευρέως αποδεκτό στην αριστερά, που μιλάει για αύξηση του επιδόματος ανεργίας και επιμήκυνση του χρόνου απόδοσής του. Πρόκειται βέβαια για ένα "αίτημα" μέσα σε λίστες με δεκάδες άλλα, πράγμα που το εξουδετερώνει - δια του - πληθωρισμού και των μεγαλοστομιών.² Αλλά μπορούμε να το εξετάσουμε στο πνεύμα του.

Κατ' αρχήν ένα τέτοιο αίτημα είναι σωστό. Είναι σωστό με την έννοια ότι το επίδομα ανεργίας δεν είναι παρά ένα μικρό ποσοστό του πλούτου που έχει ήδη παραχθεί, και μάλιστα όχι απ' τον καθένα και την κάθε μια χωριστά, αλλά απ' το σύνολο των εργατών επί πολλές γενιές. Οπότε είναι ένα μικρό ποσοστό πλούτου που και δίκαιο είναι, και σωστό, να επιστραφεί στους εργάτες, όσο πιο αυξημένο γίνεται...

Όμως αυτό το αίτημα έχει ένα όριο, το οποίο θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθεί (απ' τους δημαγωγούς των αφεντικών) εναντίον των οργανωμένων ανέργων που μαχητικά θα απαιτούσαν την ποσοτική και χρονική βελτίωση του επιδόματος ανεργίας. Το όριο είναι ότι το επίδομα ανεργίας αφορά αποκλειστικά την ανεργία, δηλαδή αυτήν την κατάσταση (των εργατών) που προβάλλεται σα διαχωρισμένη απ' την εργασία. Έτσι, ο αγώνας για επίδομα ανεργίας (όχι στο βερμπαλιστικό ύψος των 1.100 ή των 1.400 ευρώ αλλά στο μετριοπαθέστατο των) 600 ευρώ, ενώ στη λογική του είναι σωστός, θα τοποθετούσε την πιθανότητα επιτυχίας του, δηλαδή το γεγονός "άνεργος με 600 ευρώ τον μήνα", δίπλα στο άλλο γεγονός, "εργαζόμενος με 600 ευρώ τον μήνα", ή και "με 500 ευρώ τον μήνα". Θα μπορούσαν λοιπόν τ' αφεντικά να σπεκουλάρουν εύκολα, και απ' την αρχή, ότι κοι-

τάζτε, αυτοί θέλουν να παίρνουν περισσότερα απ' όσους δουλεύουν ενώ δεν δουλεύουν. Φυσικά, στα λόγια, θα μπορούσε να πει κανείς διάφορα (μεταξύ των οποίων ότι αποκλείεται να φτάσει το επίδομα ανεργίας στα 600 ευρώ χωρίς γενική αύξηση των μισθών, οπότε ερχόμαστε ξανά σε "γενικά ζητήματα"...). Το γεγονός είναι πως εάν οι οργανωμένοι άνεργοι αγωνίζονταν για κάτι τόσο μετριοπαθές, όπως επίδομα ανεργίας 600 ευρώ, θα είχαν απ' την μια μεριά την κατακραυγή των συνθηματολόγων (που μιλάνε για 1120 ή/και για 1400) και απ' την άλλη την κατακραυγή πολλών εργαζόμενων...

Σε σχέση με τέτοιου είδους αιτήματα, το πλάνο 30/900 έχει μια σειρά ουσιαστικές διαφορές.

Πρώτα απ' όλα η μείωση των ωρών εργασίας για το σύνολο των εργατών και εργατριών στις 30 ώρες σαν βασικό ωράριο (το 30ωρο την εβδομάδα δικαιολογείται απόλυτα απ' τα ίδια τα δεδομένα της σημερινής παραγωγικότητας της εργασίας, και μάλιστα είναι μια μετριοπαθής μείωση) συμφέρει όλους τους μισθωτούς, φυσικά και τους άνεργους. Απ' την σκοπιά της παρκαρισμένης εργασίας, η μείωση απ' τις 40 ώρες (υποτίθεται το σημερινό τυπικό ωράριο) στις 30, μια μείωση κατά 25%, θα αυξήσει ανάλογα τις "θέσεις εργασίας".

Ύστερα, η τέτοια μείωση των ωρών εργασίας με ταυτόχρονη αύξηση του βασικού μισθού σε 900 ευρώ, επίσης συμφέρει όλους τους μισθωτούς, είτε δουλεύουν είτε όχι. Απ' την σκοπιά των ανέργων το 30/900 είναι απόλυτα αντίθετο με το παρακαλετό "μια οποιαδήποτε δουλειά, όσο όσο, σας παρακαλώ": η αξιοπρέπεια και η ατομική και συλλογική αυτοπεποίθηση είναι στην πρώτη γραμμή. Όμως δεν είναι μόνο αυτό.

Πολύ πριν το ξέσπασμα της κρίσης, και ακόμα πιο έντονα μετά, τα αφεντικά κάνουν μια "κατανομή εργασίας" προς δύο εξαιρετικά βίαιες άκρες. Στην μια μεριά είναι η "καθόλου εργασία", τη λογική της οποίας σε σχέση με την υποτίμηση έχουμε περιγράψει ήδη. Στην αντίθετη μεριά είναι η "πάρα πολλή εργασία", τα 50ωρα, τα 60ωρα, ακόμα και τα 70ωρα την εβδομάδα, μέσα από επιβεβλημένες υπερωρίες, που γίνονται όλο και πιο φτηνές, ακόμα και απλήρωτες. Αυτή η δεύτερη εκδοχή είναι επίσης μέθοδος άγριας υποτίμησης: δουλειά μέχρι εξόντωσης, που γίνεται αναγκαστικά αποδεκτή (από εκείνους κι εκείνες που μπλέκουν στα δίκτυα της) για να ρεφάρουν τις απώλειες που έχουν απ' την όλο και πιο έντονη μείωση των μισθών τους. Και δεν πρόκειται καν για κάποια ελληνική καπιταλιστική "δυσλειτουργία", οφειλόμενη σε "λαμόγια πολιτικούς", "δντ", "τρόικες", "μνημόνια" κλπ. Στην κραταιά από καπιταλιστι-

κή άποψη Γερμανία, με 7,5 εκατομύρια εργατών να βγάζουν απ' τον μισθό τους λιγότερα από 400 ευρώ τον μήνα, και όπου όλα μετριοούνται με ακρίβεια, το 2010 πραγματοποιήθηκαν 2,5 δισ. εργατοώρες σαν "υπερωρίες". Αυτός ο συλλογικός χρόνος εργασίας, εάν δεν είχε επιβληθεί μ' αυτήν την μορφή, θα αντιστοιχούσε σε 1,5 εκατομύριο επιπλέον κανονικές θέσεις εργασίας 35 ωρών την εβδομάδα.... Γιατί λοιπόν τα τόσο πετυχημένα γερμανικά αφεντικά προτίμησαν 2,5 δισ. εργατοώρες υπερωριών αντί για 1,5 εκατομύριο επιπλέον μισθωτούς πλήρους απασχόλησης; Μαντέψτε: τις 1,4 δισ. εργατοώρες υπερωριών απλά δεν τις πλήρωσαν!... (Αυτό είναι ισοδύναμο με το να μην πήραν σέντσι τσακιστό, ολόκληρο το 2010, 840.000 μισθωτοί, με πλήρη εργασία 35 ωρών την εβδομάδα... Στη γερμανία αυτά...) Και δεν υπάρχει κανένας λόγος (αν δεν δημιουργήσουμε εμείς, στην πράξη, μερικούς της προκοπής) για να μην εφαρμόζουν και στα μέρη μας τα αφεντικά την ίδια συνταγή επιτυχίας... Πράγμα που κάνουν κατά κόρον.

Με απλά λόγια: η ανεργία και τα εξοντωτικά / φτηνά ωράρια είναι το ένα η πίσω όψη του άλλου, παρότι ούτε ο άνεργος ούτε ο εξοντωτικά και κακοπληρωμένα εργαζόμενος αντιλαμβάνονται ατομικά και εμπειρικά ο ένας τον άλλο σαν "δίδυμες" καταστάσεις υποτίμησης. Δεν είναι άλλωστε ασυνήθιστο η μία κατάσταση (η ανεργία) να διαδέχεται την άλλη (τα εξοντωτικά ωράρια, είτε με την μορφή υποχρεωτικών και φτηνών ή/και απλήρωτων υπερωριών, είτε με την μορφή πολλών part time δουλειών μέσα στο ίδιο 24ωρο) και πάλι πίσω.

Εάν λοιπόν οι άνεργοι (πιο σωστά: και οι άνεργοι, όχι μόνον αυτοί...) απαντήσουν στο ριγμένο γάντι των αφεντικών οργανωνόμενοι για την επιβολή του 30/900, εκείνο που θα κάνουν είναι να οργανωθούν για να επιβάλουν την συμφέρουσα τους εργάτες "γενική κατανομή της εργασίας και των απολαβών", εναντίον εκείνης που μεθοδεύουν τ' αφεντικά, για το δικό τους συμφέρον!

Είναι ολοφάνερο εδώ ένα ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό του πλάνου 30/900: διαλύει εντελώς την διαχωριστική γραμμή μεταξύ "άνεργων" και "εργαζόμενων"! Επαναφέρει στις συνειδήσεις μας την αλήθεια πως είτε δουλεύει κανείς είτε όχι είναι πάντα δημιουργός πλούτου. Και ότι την ανεργία, την μισοανεργία, την προσωρινή δουλειά, το μειωμένο ωράριο, το πλήρες ωράριο, τις υποχρεωτικές υπερωρίες, όλες αυτές τις ρυθμίσεις του χρόνου και της έντασης της εργασίας που μεθοδεύουν τ' αφεντικά, ΕΜΕΙΣ ΔΕΝ ΤΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΥΟΥΜΕ χωριζόμενοι σε αντιμαχόμενες "φυλές" *άνεργων, προσωρινών, πλήρους απασχόλησης, μόνιμων, εξοντωτικά εργαζόμενων, κλπ!*

Αντίθετα τις εννοούμε σαν αυτό ακριβώς που είναι: πτυχώσεις του πραγματικού και ενιαίου καθεστώτος της εκμετάλλευσής μας, που έχουν στόχο να μας κομματιάσουν και να κρύβουν τους μεν απ' τον ορίζοντα των δε. Απ' την στιγμή που ένας πρακτικός στόχος (και τέτοιο θεωρούμε το 30/900) αποκαθιστά ένα ενιαίο συμφέρον όλων των εργατών και εργατριών, και γίνεται μια κοινή κοίτη αγώνα που τροφοδοτείται απ' όλες τις διαφορετικές μορφές εκμετάλλευσης (απ' την ανεργία ως την υπερένταση της εργασίας), είναι περιττή (και εξαιρετικά ύποπτη) ολόκληρη η λογική της παράθεσης και άθροισης "ειδικών αιτημάτων" σε λίστες διεκδικήσεων, που αποτελούν εύκολες και ανέξοδες διακηρύξεις.

Κατά συνέπεια, το 30/900, σαν έκφραση και συγκεκριμενοποίηση του στόχου της σημαντικής μείωσης του χρόνου εργασίας ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ με την ουσιαστική αύξηση του καθαρού, γενικού βασικού μισθού, είναι ο ενιαίος δεσμός μέσα στον κόσμο μας σαν εργατών. Και επιτρέπει τη διαρκή συμμετοχή στη μάχη στον καθένα και στην καθεμιά, άσχετα αν προς στιγμή "βρει μια δουλειά", "χάσει τη δουλειά", "κάνει πέντε μεροκάματα αναγκαστικά μαύρα", "βγει στο ταμείο", "έχει σταθερή δουλειά", "φοβάται", "ελπίζει", ή ό,τι άλλο.

Δεν τελειώνουν όμως εδώ τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του 30/900, εάν τα προσεγγίσει κανείς απ' την μεριά των πάρκινγκ εργασίας. Τα περισσότερα απ' τα πάγια αιτήματα της αριστεράς και της άκρας αριστεράς σε ό,τι αφορά τους άνεργους στρέφονται προς την μεριά του κράτους. Αυτό μοιάζει από πρώτη ματιά λογικό εφόσον οι άνεργοι δεν έχουν συγκεκριμένους εργοδότες, και άρα είναι δυνατόν να αντιλαμβάνονται το (καπιταλιστικό) κράτος σαν τον γενικό ρυθμιστή της "κατανομής ενός μέρους της υπεραξίας". Όμως αυτή η οπτική ελάχιστα απέχει απ' την μετατόπιση απ' το κράτος στην κυβέρνηση. Κι εκεί, σε συνθήκες κρίσης, όπου κι άλλες κοινωνικές τάξεις επίσης στρέφονται προς τις κυβερνήσεις (ή/και εναντίον τους...), η αριστερά ευνοεί τις αντιεργατικές συμμαχίες: οι προλετάριοι δίπλα δίπλα με λογίων ελεύθερους επαγγελματίες, μικροαφεντικά, μεσαία αφεντικά, και λοιπούς εκμεταλλευτές, που επίσης έχουν τις δικές τους απαιτήσεις απ' το κράτος - αλλά καθόλου δεν δυσαρεστούνται που επίσημα πια ο βασικός μισθός για εργάτες / εργάτριες (κάτω των 25 χρόνων) είναι 530 ευρώ (για 40+ ώρες την εβδομάδα)!! Η αχόρταγη παγίδα των διαταξικών συμμαχιών, δηλαδή της "εθνικής ενότητας", κατασπαράζει έτσι κάθε εργατικό δίκαιο. Κι ίσως αυτό εξηγεί τον βερμπαλισμό των "στόχων" του είδους "επίδομα ανεργίας 1.100 ευρώ" ή και 1.400 ευρώ: πρέπει εκείνοι που τα προωθούν να ξελαρυγκιαστούν ότι είναι

“φίλοι των εργατών”, ακριβώς επειδή μας σκάβουν το λάκκο.

Ενώ λοιπόν, σαν εργατική συνέλευση του πλάνου 30/900, δεν διστάζουμε να αναγνωρίσουμε ότι κατ’ αρχήν η οργάνωση των ανέργων ακόμα και με στόχους τέτοιου είδους είναι προτιμότερη από την μοναξιά, την απελπισία και την μιζέρια της υποτίμησης, πρέπει αμέσως μετά να επιμείνουμε ότι η *προνοιακή αντίληψη* που διατρέχει τις υπέρ ανέργων λίστες αιτημάτων αριστερής προέλευσης μάλλον ενισχύει παρά εμποδίζει τον κατακερματισμό των εργατών· παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις και κορώνες. Την ώρα που αυτός ο κατακερματισμός έχει γίνει η βασιλική οδός για την γενική και μαζική υποτίμηση όλων μας.

Κι αν χρειάζονται επιπλέον αποδείξεις, αρκεί αυτή: οι διάφορες επιχειρήσεις (από μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ μέχρι εμπορικούς συλλόγους σε επαρχιακές πόλεις) που εφαρμόζουν σήμερα μέτρα “φιλανθρωπίας / ευεργεσίας” των ανέργων, του είδους ακριβώς που υπάρχουν στις αριστερές λίστες. Όπως “μειώσεις τιμών σε βασικά εμπορεύματα” (για τους έχοντες κάρτα ανεργίας), εκπρωτικά κουπόνια, κλπ κλπ. Αλλά έχουμε περιγράψει ήδη το πώς είναι δυνατόν τα αφεντικά να σχεδιάζουν την κερδοφορία τους ακόμα και ρίχνοντας τις τιμές, κι αυτό ακριβώς συμβαίνει και εδώ. Είτε πρόκειται για προσπάθειας συγκράτησης (ή και αύξησης) του μεριδίου αγοράς στον μεταξύ τους ανταγωνισμό, είτε πρόκειται για εκστρατείες επίδειξης κάποιου κοινωνικά ευαίσθητου εταιρικού προφίλ εκ μέρους των εκμεταλλευτών μας, τέτοιες μειώσεις τιμών πατάνε πάνω σε ανάλογες μειώσεις μισθών για τους εργάτες που δουλεύουν σ’ αυτά τα μαγαζιά! Οι οποίοι, φυσικά, πρέπει να βγάλουν και τον σκασμό, αφού όλα γίνονται για το “καλό των ανέργων”.... Εν τέλει, η μόνιμη φορολόγηση των μισθωτών που βγάζουν κάθε χρόνο περισσότερα απ’ το μυθικό ποσό των 12.001 ευρώ, υπέρ (υποτίθεται) των ανέργων, που θέλει να καθιερώσει η τωρινή κυβέρνηση, αποδεικνύει το πόσο καλά μπορούν να χειρίζονται τ’ αφεντικά τους κατακερματισμούς και τους διαχωρισμούς “εργαζόμενοι” / “άνεργοι”...

Να ποιο είναι τελικά το συμπέρασμά μας: Κατ’ αρχήν δεν υπάρχει κανένα ζήτημα “μεγαλύτερου ρεαλισμού” στο στόχο για τετραψήφια επιδόματα ανεργίας σε σχέση με τους στόχους του πλάνου 30/900. Και είναι φυσικά απορίας άξιο το ποια λογική υπηρετούν όσοι επικροτούν τα πρώτα σαν εφικτά και θεωρούν το δεύτερο “ουτοπικό”...

Εν πάσει περιπτώσει, το θέμα είναι εντελώς διαφορετικό. Σε άλλες εποχές, εποχές καπιταλιστικής ανάπτυξης της ας πούμε, οι εργάτες και οι εργάτριες θα μπο-

ρούσαν να κάνουν το λάθος του να επιχειρούν (και να καταφέρνουν) να ανατιμούν την εργασία τους “κλάδος - κλάδος” και “συντεχνία - συντεχνία”, αδιαφορώντας για τις συνέπειες που θα έφτανε να έχει μελλοντικά αυτό το κομμάτισμα. Και το έκαναν αυτό το λάθος. Το έκαναν και το χάρηκαν! Μέσα σ’ εκείνο το διαβρωτικό πνεύμα των “καλών καιρών” στόχοι (υπέρ) των ανέργων του είδους “μεγαλύτερο επίδομα ανεργίας”, “μεγαλύτερη διάρκειά του”, κλπ, θα μπορούσαν να θεωρηθούν απλά μια ακόμα λογική πλεύση σύμφωνα με τον άνεμο.

Σε περιόδους όμως που οι εργάτες υποχωρούμε παντού και άτακτα κάτω από την γενική, καθολική, με όλα τα μέσα επίθεση των αφεντικών, πατείς με πατώ σε και ο σώζων εαυτόν σωθήτω, χρειαζόμαστε διαφορετικές, πολύ πιο μυαλωμένες, και οπωσδήποτε πολύ πιο ενιαίες (από εργατική αποψη) επιλογές και στοχεύσεις. Στοχεύσεις που δεν θα στραγγαλίζονται ούτε υπέρ διαταξικών συμμαχιών, ούτε υπέρ “εθνικών βωμών και εστιών”, αλλά θα ακονίζουν ξανά τα δικά μας όπλα του ταξικού ανταγωνισμού. Δεδομένου κιόλας ότι (δεν χρειάζεται να κρυβόμαστε!) οι δυνάμεις μας είναι πολύ λιγότερες απ’ τις απαραίτητες, απόλυτα αιφνιδιασμένες, κατακερματισμένες επί πολλά χρόνια, φοβισμένες έως πανικόβλητες, δεν έχουμε κανένα περιθώριο (ποτέ δεν είχαμε, τώρα ακόμα λιγότερο) να σπαταλήσουμε σε παχιά λόγια την συνείδηση της τάξης μας. Το αντίθετο: οφείλουμε να την δημιουργήσουμε, να την ανασυνθέσουμε, ακόμα κι αν ένα μέρος απ’ το υλικό της είναι τα ίδια μας τα ερείπια. Τελικά δεν έχουμε κανένα μα κανένα περιθώριο για φαντασμαγορικές συγκολλήσεις και λίστες αιτημάτων και συνθημάτων, των οποίων η μόνη χρησιμότητα είναι να δείχνει το ένα κόμμα στο άλλο πόσο πιο “επαναστατικό” είναι!

Το να θέτουν εργάτες και εργάτριες, ευρισκόμενοι/ες στη θέση του πάρκινγκ / ανεργίας, ζητήματα που αφορούν το σύνολο των πραγματικών δημιουργών του πλούτου και όχι μόνο την δική τους κατάσταση, δεν αποτελεί μια απεγνωσμένη, διακηρυκτική προσπάθεια δημόσιας ανατίμησής τους. Είναι σημάδεμα στην καρδιά της γενικής υποτίμησης και χτες, και σήμερα, και αύριο. Γιατί είναι προφανές ότι το μέγιστο που επιτρέπεται στους ανέργους είναι να μιλάνε για την δική τους κατάσταση· σα να είναι κάποιος “κλάδος”, κάποια “συντεχνία”, κάποιο κοινωνικό είδος *ανήμπορων* που χρειάζονται φιλανθρωπία. Απαγορεύεται όμως, και στους ανέργους και στους μη ανέργους, να αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας μέσα στη γενικότητα της θέσης μας. Γιατί τότε ανακαλύπτουμε την συλλογική μας δύναμη.

Κι αυτό είναι επικίνδυνο (για τ’ αφεντικά). Το μόνο που αξίζει αυτόν τον χαρακτηρισμό....

Ας ανακεφαλαιώσουμε:

- Υψηλή ανεργία σημαίνει ότι τα αφεντικά παρκάρουν μεγάλες ποσότητες εργασίας, οργανώνοντας με τον τρόπο αυτό την υποτίμησή μας τώρα και στο μέλλον. Κάνουν τους λογαριασμούς τους, χρησιμοποιώντας κλεμμένη εργασία του παρελθόντος, και ταυτόχρονα ξέρουν ότι κερδίζουν εργαζόμενους φοβισμένους, φθηνούς, και έτοιμους να φαγωθούν μεταξύ τους.

- Η ανεργία βιώνεται ως ατομική καταστροφή, ενοχή, στέρση. Τέτοια βιώματα εμποδίζουν τον άνεργο να αντιληφθεί το φάσμα της εκμετάλλευσης της εργασίας και τη θέση του σε αυτό. Εντωμεταξύ τα αφεντικά ποντάρουν ακριβώς σε όσα θεωρούνται (και εύχονται να είναι!) φυσική εξέλιξη αυτής της αδύναμης θέσης: Εργαζόμενοι φοβισμένοι και αλληλοϋποβλεπόμενοι, άνεργοι στο περιθώριο, εξοστρακισμένοι. Επιδιώκοντας με κάθε μέσο οι μεν να διατηρήσουν τη θέση τους “στον κόσμο της εργασίας”, οι δε να καταλάβουν μία.

- Η οργάνωση των ανέργων, ως χρήση της δημιουργικότητας και των δεξιοτήτων προς όφελός τους, ως αναγνώριση της θέσης τους στην εκμετάλλευση της εργασίας, ως διεκδίκηση μεριδίου από τον πλούτο που κρατούν κλεμμένο τα αφεντικά, είναι μια διαδικασία προς όφελος όλων των εργατών και των εργατριών. Μια διαδικασία που θα χτίσει την αυτοπεποίθηση για λογαριασμό όλων, θα δουλέψει για την ανατίμηση όλων μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

I - Ένα μικρό δείγμα, απ' το παρελθόν:

.... Τα νέα που μας έφταναν από τους αγώνες στις πολύ μεγάλες πόλεις του νότου όπου οι άνεργοι είχαν οργανωθεί συνέτειναν ώστε στα γραφεία μας να δημιουργηθεί μια άλλη κολεκτίβα ειδικά από ανέργους. Οι περισσότεροι της κολεκτίβας δεν ήταν ακριβώς πραγματικοί άνεργοι. Επρόκειτο περισσότερο για εκτάκτους που έκαναν ευκαιριακές εργασίες είτε μαύρη εργασία στα εργοστάσια ή κατ' οίκον εργασία. Υπήρχαν πολλοί που παραιτήθηκαν οικειοθελώς από τη μόνιμη θέση και δούλευαν μόνο το ελάχιστο απαραίτητο για να επιβιώνουν. Και ύστερα υπήρχαν βεβαίως οι διπλωματούχοι και μερικοί πτυχιούχοι. Κι εγώ συμμετέχω στην κολεκτίβα των ανέργων γιατί αφού παράτησα το εργοστάσιο σελιλόιντ είμαι πραγματικός άνεργος. Οι πρώτες συσκέψεις που κάναμε είναι χαώδεις γιατί είναι δύσκολο να διαμορφώσεις μια συγκεκριμένη ταυτότητα με όλους όσους ήρθαν εκεί και υπάρχουν πολλές διαφορές

Και τότε η ιδέα που μας κατέβηκε ήταν να αρχίσουμε μια έρευνα πάνω στην οργάνωση της παραγωγής στην

περιοχή. Συλλέγουμε πληροφορίες διαμέσου των συντρόφων στα εργοστάσια. Ταξινομούμε τα στοιχεία και στο μεταξύ ένας σύντροφος που δουλεύει στο δήμο μας προμηθεύει έναν τεράστιο χάρτη της περιοχής που αναρτήσαμε στα γραφεία μας και σημειώνουμε με διάφορα χρώματα τις διάφορες διακλαδώσεις της παραγωγής. Που από τις μεγάλες πολυεθνικές φτάνουν μέχρι τα μικρά εργοστάσια, τις σφηκοφωλιές της μαύρης εργασίας και το κύκλωμα μεσαζόντων που τις οργανώνει που μοιράζουν τη δουλειά στα εργοστάσια και κατ' οίκον. Και που προσφέρουν στα αφεντικά τη δυνατότητα να περιορίσουν σημαντικά το κόστος εργασίας. Τους δίνουν τη δυνατότητα να πληρώνουν δέκα φορές λιγότερο την εργασία και επιπλέον μπορούν να αναδιοργανώσουν την παραγωγή σταματώντας τις προσλήψεις και μπορούν να συνεχίζουν την παραγωγή ακόμα και σε περίπτωση απεργίας.

Ξεκινήσαμε μια προπαγανδιστική εκστρατεία σε όλα τα χωριά της περιοχής. Στις αφίσες κάνουμε ρεζίλι τους μεσάζοντες με τα ονόματά τους. Και ύστερα αποφασίζουμε να οργανώσουμε και περιπολίες εναντίον του κυκλώματος παράνομης εργασίας όπως πριν τις είχαμε οργανώσει ενάντια στις υπερωρίες ...

(Νάνι Μπαλεστρίνι, *Οι Αόρατοι*, εκδ. Βιβλιοπέλαγος, 2005)

2 - Πιο συγκεκριμένα:

- Το ΚΚΕ ζητάει: επίδομα ανεργίας 1.120 ευρώ τον μήνα, για όλο το διάστημα της ανεργίας· απλοποίηση των προϋποθέσεων για την χορήγησή του και επέκτασή του και στους “άνεργους επιχειρηματίες” (!)· πλήρη και δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους τους ανέργους, συμπεριλαμβανόμενων φυσικά των “ανέργων επιχειρηματιών”· μείωση κατά 30% των τιμολογίων των δεκο γι' αυτούς· δωρεάν μετακινήσεις στις αστικές συγκοινωνίες· διαγραφή χρεών από τόκους και πάγωμα αποπληρωμής δανείων για το διάστημα της ανεργίας· επιδότηση 100% του ενοικίου απ' το κράτος· δωρεάν διάθεση τροφίμων· κρατικά πρατήρια με τιμές κόστους για ένδυση και υπόδηση· πλήρη κάλυψη των εξόδων σπουδών για παιδιά ανέργων.... Αν φανταστεί κανείς την εφαρμογή όλων αυτών μαζί, τότε οι έλληνες άνεργοι θα γίνουν οι πιο ευτυχισμένοι άνθρωποι του πλανήτη· και με γερό κομπόδεμα...

- Η νεολαία του Συνασπισμού ζητάει: άμεση μείωση των ωρών εργασίας στις 35, χωρίς μείωση του μισθού· δραστική μείωση των υπερωριών· αύξηση του επιδόματος ανεργίας και του χρόνου επιδότησης (χωρίς να αναφέρει συγκεκριμένο ποσό)· ελάχιστο κοινωνικό μισθό για κάθε πολίτη άνω των 18 ετών (και πάλι χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένο ποσό)· αύξηση όλων των μισθών σε δημόσιο και ιδιωτικό

τομέα: αποσύνδεση του μισθού απ' την στενή ανταλλακτική του αξία· αναδιοργάνωση του οαεδ... Είναι φανερό ότι ο κατάλογος της συγκεκριμένης νεολαίας είναι συρραφή με διάφορες επιρροές, και προοίμιο γενικής επανάστασης.

- Η αντ.αρ.συ.α. ζητάει: μείωση του χρόνου εργασίας στις 35 ώρες· δημόσια ασφάλιση για όλους· απαγόρευση των απολύσεων· 1.400 ευρώ κατώτατο μισθό· επίδομα ανεργίας 1.400 ευρώ χωρίς προϋποθέσεις· πάγωμα και μείωση των τιμών στα τιμολόγια των δεκο και στα είδη πρώτης ανάγκης· παραγραφή των χρεών των ανέργων· προσμέτρηση του χρόνου ανεργίας σαν συντάξιμου... Κι εδώ επίσης οι άνεργοι θα πρέπει να έχουν πολύ μεγαλύτερη υπομονή απ' ό,τι η καθιέρωση του 30ωρου / 900 ευρώ κατώτερος βασικός (καθαρός) μισθός.

ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Η έκδοση αυτής της μπροσούρας έγινε απ' την *συνέλευση του πλάνου 30/900* τον Ιούνιο του 2011. Όλα τα έξοδα τα πληρώνουμε απ' την τσέπη μας. Δεν έχουμε σχέσεις, και είμαστε εχθρικοί, σε κόμματα, μήντια, μαφίες, εκκλησίες και κάθε άλλον τύρανο της ζωής μας. Όποιος / όποια συμφωνεί με το περιεχόμενο, μπορεί να την φωτοτυπήσει και να μοιράσει αντίτυπά της σε όσους / όσες ενδιαφέρονται.

Κι ας μην το ξεχνάμε: αν δεν απελευθέρωσουμε τη δύναμη του μυαλού και της καρδιάς, κι αν δεν κερδίσουμε ο ένας την εμπιστοσύνη του άλλου στις κόντρες της καθημερινής ζωής, κανένας δεν πρόκειται να το κάνει για εμάς. Και κανένας δεν πρόκειται να φοβηθεί τους φουκαράδες και τους γκρινιάρηδες.

(Για την πρώτη υποσημείωση: βρίσκεται στο τέλος της λέξης “πεζοδρόμιο!!!”, ακριβώς πριν τον τίτλο “είμαστε όλοι άνεργοι...”)